ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

2024 йил 14 июнь

Каттақўрғон туман

Каттақўрғон туманлараро иктисодий судининг судьяси М.Тоғаевнинг раислигида, судья ёрдамчиси Ж.Сагдуллаевнинг суд мажлиси котиблигида, Пахтачи туман фермер, дехкон хўжалиги ва томорка ер эгалари кенгашининг даъвогар "Baxtiyor Xusanov dalasi" фермер хўжалиги манфаатида жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамиятига нисбатан берган даъво аризаси асосида қўзғатилган иқтисодий ишни, ўз биносида ўтказилган очиқ суд Д.Абдуназарова, (ишончнома мажлиси мухокамасида, даъвогар вакили вакили Ш.Рахимов ва Х.Саматов (ишончномалар асосида), жавобгар асосида)лар иштирокида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

Аниклади:

Пахтачи туман фермер, деҳқон ҳўжалиги ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар "Baxtiyor Xusanov dalasi" фермер ҳўжалиги манфаатида Каттақўрғон туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамиятидан 5 257 037 350 сўм устам ва нотўғри ушлаб қолинган 13 118 590 сўм пул маблағларини ундиришни сўраган.

Ишни кўриш вакти ва жойи тўгрисида тегишли тартибда хабардор килинган кенгаш суд мажлисига келмади хамда вакил(лар)и иштирокини таъминламади. Бу холатда суд, Ўзбекистон Республикасининг Иктисодий процессуал кодекси 170-моддасига асосан, ишни унда мавжуд материаллар асосида кенгаш вакил(лар)и иштирокисиз кўришни лозим топади.

Даъвогар вакили томонидан судга даъво талаблари микдорини ўзгартириш, яъний жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамиятидан 57 037 350 сўм нотўғри ушлаб қолинган пул маблағларини ва 13 118 590 сўм устам ундириш тўғрисида ариза такдим килди.

ИПК 157-моддасининг биринчи ва учинчи қисмларига кўра, даъвогар ишни биринчи инстанция судида кўриш чоғида ишнинг мазмунан кўрилиши якуни бўйича чиқариладиган суд ҳужжати қабул қилингунига қадар даъвонинг асосини ёки предметини ўзгартиришга, даъво талабларининг миқдорини кўпайтиришга ёки камайтиришга ҳақли. Суд даъвонинг асоси ва предмети бир вақтда ўзгартирилишини қабул қилмайди. Суд даъводан воз кечишни, даъво талаблари миқдорини камайтиришни ҳам, агар бу қонунчиликка зид бўлса ёки бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузса, қабул қилмайди. Бундай ҳолларда суд ишни мазмунан кўради.

Суд, даъвогар вакилининг даъво талаблари микдорини камайтириш конунчиликка зид эмаслигини ёки бошка шахсларнинг хукуклари ва конун билан кўрикланадиган манфаатларини бузмаслигини инобатга олиб, уни кабул килишни лозим топади.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили, даъво талабини кувватлаб, жавобгар томонидан 57 037 350 сўм устам ва нотўғри ушлаб қолинган 13 118 590 сўм пул маблағларини тўлаб берилмаганлигини маълум қилиб, суддан даъво талабини қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакиллари, даъвогарнинг даъво талабига эътироз билдиришиб, 57 037 350 сўм устам ва нотўғри ушлаб қолинган 13 118 590 сўм пул маблағлари тўғри ушлуб қолинганлигини маълум қилишиб, даъвогарнинг даъво талабларини рад қилишни сўрашди.

Суд, тарафлар вакилларининг фикрини эшитиб, иш хужжатларини ўрганиб, куйидаги асосларга кўра, даъво аризани каноатлантиришни лозим деб хисоблайди.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 10 мартда 59-сонли "Пахта хом ашёси харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси" тузилган.

Ушбу шартноманинг 1.1-бандига асосан, хўжалик яъни даъвогар 2022 йилнинг бизнес режасига асосан 30.6 гектар ер майдонидан, 90.5 тонна пахта хом ашёсини харидор яъни жавобгарга етказиб бериш, харидор ушбу маҳсулотни келишилган муддатларда қабул қилиб олиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шартнмоанинг 4.5-бандининг иккинчи хатбошисида, етказиб берилган уруғлик пахта учун ҳақни "Ҳаридор" уруғлик тозаланиб, саралангандан кейин, лекин 2023 йилдан кечиктирмасдан тўлиқ тўлаб берилиши белгиланган.

Даъвогар томонидан шартнома мажбуриятига асосан жавобгарга 2023 йил хосилидан 90.5 тонна Султон навли уруғлик пахта хом ашёси етказиб берилган бўлсада, жавобгар томонидан даъвогарга шартномада белгиланган муддат 2023 йил 31 декабрга қадар ҳамда ундан кейин ҳам уруғлик пахта учун тўловларни амалга оширилмаган.

Шу сабабли, даъвогар манфаатида Кенгаш томонидан судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 13 118 590 сўм устамани ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикасининг Фукаролик кодекси (матнда ФК деб юритилади) 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса-иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Ушбу қарздорлик бугунги суд мажлиси кунига қадар тўланмаган, шу сабабли суд даъвонинг 13 118 590 сўм устама ундири ҳақидаги даъво талабини қаноатлантиришни лозим топди.

Бундан ташқари, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йил 10 мартда 46-сонли "Пахта хом ашёсини харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси" тузилган.

Ушбу шартноманинг 1.1-бандига асосан, хўжалик яъни даъвогар 2022 йилнинг бизнес режасига асосан 29.9 гектар ер майдонидан, "Султон" навли, 104.7 тонна пахта хом ашёсини харидор яъни жавобгарга етказиб бериш,

харидор ушбу махсулотни келишилган муддатларда қабул қилиб олиш ва муайян мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 4.5 бандининг иккинчи хатбошисига кўра етказиб берилган уруғлик пахта учун ҳақини ҳаридор уруғлик тозаланиб, саралангандан кейин, лекин 2022 йилдан кечиктирмасдан тўлиқ тўлаб бериши кўрсатилган.

Даъвогар вакили томонидан судга такдим этилган далолатномага кўра, жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамияти томонидан уруғлик пахтани иккинчи босқичи хисоб китоби учун даъвогар "Baxtiyor Xusanov dalasi" фермер хўжалиги хисобидан 57 037 350 сўм пул маблағлари ушлаб қолинган.

Шу сабабли, даъвогар "Paxtachi klaster" фермер хўжалиги манфаатида Кенгаш томонидан судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига нотўғри ушлаб қолинган 57 037 350 сўм пул маблағларини ундиришни сўраган.

Бироқ, даъвогар томонидан пахта хом ашёсини қабул қилиш жараёнида унинг намлиги ва тозалиги стандартларга мос келганлиги ҳақида ҳисобварақфактуралар асосида ҳабул ҳилиб олган.

Жавобгар ўз мажбуриятини бажармаганлиги, шартнома бўйича тўловлар амалга оширилмаганлиги иш хужжатлари билан ўз исботини топган, шу сабабли даъвони рад этиш учун асос йўқ.

Шу билан бирга суд, даъвони қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига нотўгри ушлунган 57 037 350 сўм пул маблаги ва 13 118 590 сўм устам ундиришни, суд харажатни мухокама килиб, ИПК 118-моддасига мувофик каноатлантирилган талаб жами 70 155 940 сўмнинг 2 фоизи микдорида, яъний 1 403 118,80 сўм жавобгардан Республика бюджетига давлат божи ва даъвогар фойдасига 34 000 сўм почта харажати ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 118, 157, 176-180-моддалари қўллаб, суд

Карор килди:

Пахтачи туман фермер, деҳқон хўжалиги ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар "Baxtiyor Xusanov dalasi" фермер хўжалиги манфаатида киритган даъво аризаси қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан даъвогар "Baxtiyor Xusanov dalasi" фермер хўжалиги фойдасига нотўғри ушлунган 57 037 350 сўм пул маблағи ва 13 118 590 сўм устам ҳамда ихтиёрий тўланган 34 000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Paxtachi klaster" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан республика бюджетига 1 403 118,80 сўм давлат божи ундирилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Хал қилув қарори устидан у қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида шу суд орқали Самарқанд вилояти судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида ёки қонуний кучга кирган ва апелляция

тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан у қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибида шикоят берилиши ёхуд прокурор протест келтириши мумкин.

Судья М.Тоғаев

